

8.12.2017

PROIECT DE RAPORT

referitor la pluralismul și libertatea media în Uniunea Europeană
(2017/2209(INI))

Comisia pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne

Raportoare pentru aviz: Barbara Spinelli

CUPRINS

	Pagina
PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN	3
EXPUNERE DE MOTIVE	9

PROPUNERE DE REZOLUȚIE A PARLAMENTULUI EUROPEAN

referitoare la pluralismul și libertatea media în Uniunea Europeană (2017/2209(INI))

Parlamentul European,

- având în vedere articolele 2, 3, 6, 7, 9, 10, 11 și 49 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) și articolele 9, 10 și 16 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE),
- având în vedere Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene,
- având în vedere Convenția europeană a drepturilor omului, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și Carta socială europeană,
- având în vedere Carta europeană privind libertatea presei,
- având în vedere Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice,
- având în vedere declarațiile, recomandările și rezoluțiile Comitetului de Miniștri și ale Adunării Parlamentare a Consiliului Europei și avizele și Lista de verificare a criteriilor statului de drept elaborate de Comisia de la Veneția,
- având în vedere studiul Consiliului Europei intitulat „Jurnaliștii sub presiune – Interferențele nejustificate, teama și autocenzura în Europa”,
- având în vedere Declarația Universală a Drepturilor Omului, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva corupției, precum și Convenția UNESCO asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale;
- având în vedere observația generală nr. 34 a Comitetului ONU pentru Drepturile Omului,
- având în vedere Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului,
- având în vedere rezoluțiile relevante ale Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, ale Consiliului pentru Drepturile Omului al ONU și rapoartele raportorului special al ONU privind promovarea și protecția dreptului la libertatea de opinie și de exprimare,
- având în vedere Planul de acțiune al ONU privind siguranța jurnaliștilor și problema impunității,
- având în vedere activitatea desfășurată de Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE) pentru libertatea mass-mediei, în special de Re prezentantul său pentru libertatea mass-mediei,
- având în vedere activitatea desfășurată de Platforma Consiliului Europei pentru

promovarea protecției jurnalismului și a siguranței jurnaliștilor,

- având în vedere declarația comună privind libertatea de exprimare și „știrile false”, dezinformarea și propaganda, prezentată la 3 martie 2017 de către Raportorul special al ONU privind promovarea și protecția dreptului la libertatea de opinie și de exprimare, Reprezentantul OSCE pentru libertatea mass-mediei, Raportorul special al Organizației Statelor Americane (OAS) privind libertatea de exprimare și Raportorul special al Comisiei africane pentru drepturile omului și ale popoarelor (ACHPR) privind libertatea de exprimare și accesul la informație,
- având în vedere rezultatele clasamentului mondial al libertății presei, publicate de Reporterii fără Frontiere, și ale Instrumentului de monitorizare a pluralismului mass-mediei al Centrului pentru pluralism și libertate în mass-media al Institutului Universitar European,
- având în vedere Sinteza politică intitulată „Definiția defăimării: Principii privind libertatea de exprimare și protecția reputației”, publicată de Grupul de lucru instituit în temeiul articolului 19,
- având în vedere Rezoluția sa din 21 mai 2013 referitoare la Carta UE: norme standard pentru libertatea mass-mediei în UE¹,
- având în vedere Rezoluția sa din 12 martie 2014 referitoare la Programul de supraveghere al Agenției Naționale de Securitate (NSA) a SUA, organismele de supraveghere din diferite state membre și impactul acestora asupra drepturilor fundamentale ale cetățenilor UE și asupra cooperării transatlantice în materie de justiție și de afaceri interne² și Rezoluția sa din 29 octombrie 2015 referitoare la acțiunile realizate în urma rezoluției Parlamentului European din 12 martie 2014 referitoare la supravegherea electronică în masă a cetățenilor UE³,
- având în vedere Rezoluția sa din 25 octombrie 2016 conținând recomandări adresate Comisiei referitoare la crearea unui mecanism al UE pentru democrație, statul de drept și drepturile fundamentale⁴,
- având în vedere Rezoluția sa din 14 februarie 2017 referitoare la rolul denunțătorilor în protecția intereselor financiare ale UE⁵ și Rezoluția sa din 24 octombrie 2017 referitoare la măsurile legitime de protecție a avertizorilor care acționează în interesul public atunci când divulgă informații confidențiale ale întreprinderilor și ale organismelor publice⁶,
- având în vedere Orientările UE în domeniul drepturilor omului privind libertatea de exprimare online și offline și Orientările 2014-2020 ale Comisiei privind sprijinul UE pentru libertatea și integritatea mass-mediei din țările implicate în procesul de aderare,
- având în vedere Colocviul anual al Comisiei privind drepturile fundamentale din 2016

¹ Texte adoptate, P7_TA(2013)0203.

² Texte adoptate, P7_TA(2014)0230.

³ Texte adoptate, P8_TA (2015)0388.

⁴ Texte adoptate, P8_TA(2016)0409.

⁵ Texte adoptate, P8_TA(2017)0022.

⁶ Texte adoptate, P8_TA(2017)0402.

intitulat „Pluralismul mass-mediei și democrația” și contribuțiile relevante publicate de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene,

- având în vedere Avizul 5/2016 al Autorității Europene pentru Protecția Datelor (AEPD) privind revizuirea Directivei asupra confidențialității și comunicațiilor electronice (2002/58/CE),
 - având în vedere articolul 52 din Regulamentul său de procedură,
 - având în vedere raportul Comisiei pentru libertăți civile, justiție și afaceri interne și avizul Comisiei pentru cultură și educație, precum și avizul Comisiei pentru afaceri juridice (A8-0000/2017),
- A. întrucât dreptul la libertatea de exprimare și de opinie sunt drepturi fundamentale ale omului și condiții indispensabile pentru dezvoltarea deplină a persoanei, pentru realizarea principiilor transparenței și responsabilității și pentru respectarea altor drepturi și libertăți fundamentale ale omului;
- B. întrucât libertatea, pluralismul și independența media reprezintă componente esențiale ale dreptului la libertatea de exprimare; întrucât media are un rol esențial în societatea democratică, acționând în calitate de observator public, contribuind în același timp la capacitarea cetățenilor și la participarea lor la viața democratică; întrucât sfera acestui rol ar trebui extinsă pentru a include jurnalismul online și jurnalismul practicat de cetățeni, precum și activitatea bloggerilor, a activiștilor de pe platformele de comunicare socială și a apărătorilor drepturilor omului, pentru a reflecta realitatea mediatică actuală, profund schimbată;
- C. întrucât autoritățile publice nu au doar datoria de a nu impune restricții asupra libertății de exprimare, ci și obligația pozitivă de a adopta un cadru juridic și de reglementare care să promoveze dezvoltarea unei media libere, independente și pluraliste;
- D. întrucât, potrivit Consiliului Europei, abuzurile și infracțiunile comise împotriva jurnaliștilor de către actori statali și nestatali deopotrivă au un efect semnificativ și descurajant asupra libertății de exprimare; întrucât riscul și frecvența interferențelor nejustificate intensifică sentimentul de teamă în rândul jurnaliștilor, al cetățenilor jurnaliști, al bloggerilor și al altor actori din domeniul informațiilor, fapt ce conduce la un nivel potențial ridicat de autocenzură, subminând în același timp drepturile cetățenilor la informare și participare;
- E. întrucât cetățenii se confruntă cu o evoluție radicală a sistemului mediatic, cu apariția unor noi mijloace de informare online și a unor noi actori puternici, cum ar fi motoarele de căutare și platformele de comunicare socială; întrucât această evoluție reprezintă atât o provocare, cât și o oportunitate de a promova libertatea de exprimare prin implicarea cetățenilor în dezbaterile publice, precum și de a transforma tot mai mulți utilizatori de informații în producători de informații; întrucât, cu toate acestea, concentrarea puterii conglomeratelor media, a operatorilor de platforme și a intermediarilor de internet riscă să aibă consecințe negative asupra pluralismului dezbaterilor publice și a accesului la informații;
- F. întrucât efectul crizei economice, împreună cu creșterea simultană a platformelor de

comunicare socială și a altor giganți din domeniul înaltei tehnologii și de veniturile foarte selective provenite din publicitate, au agravat dramatic precaritatea condițiilor de muncă și insecuritatea socială a actorilor din domeniul media, conducând la o scădere gravă a standardelor profesionale și sociale în jurnalism;

- G. întrucât, în contextul politicii de extindere, Comisia are datoria de a solicita respectarea deplină a criteriilor de la Copenhaga, inclusiv a libertății de exprimare și a libertății media; întrucât, după ce devin membre ale UE, statele au obligația de a respecta permanent obligațiile privind drepturile omului stabilite în temeiul tratatelor UE și al Cartei drepturilor fundamentale a UE;
- H. întrucât supravegherea ilegală și arbitrară, în special atunci când este efectuată la scară largă, este incompatibilă cu drepturile omului și cu libertățile fundamentale, printre altele cu libertatea de exprimare – inclusiv libertatea presei și protecția confidențialității surselor jurnalistice – și cu dreptul la viață privată și la protecția datelor; întrucât legile și acțiunile securitare și antiterorism, precum și măsurile care vizează combaterea și prevenirea extremismului violent ar trebui să se respecte întotdeauna obligațiile legate de drepturile fundamentale;
- I. întrucât, reamintind afirmațiile Consiliului Europei, semnalarea neregulilor este un aspect fundamental al libertății de exprimare și are un rol esențial în descurajarea și prevenirea infracțiunilor, precum și în consolidarea răspunderii democratice și a transparenței; întrucât protecția adecvată a avertizorilor la nivelul UE, la nivel național și la nivel internațional este o condiție necesară pentru funcționarea reală a acestui rol;
1. invită statele membre să ia măsuri adecvate pentru a proteja și a promova un peisaj mediatic pluralist, independent și liber, în serviciul societății democratice, inclusiv independența și sustenabilitatea serviciilor media publice și a celor comunitare, care sunt esențiale pentru existența unui mediu favorabil libertății de exprimare;
 2. solicită instituțiilor UE să garanteze aplicarea în totalitate a Cartei drepturilor fundamentale a UE în toate deciziile, acțiunile și politicile lor, ca un mijloc de susținere fermă a pluralismului și a libertății media; solicită Comisiei, în acest sens, să introducă analize ale impactului asupra drepturilor omului pentru evaluarea propunerilor sale legislative și să prezinte o propunere de instituire la nivelul UE a unui mecanism privind democrația, statul de drept și drepturile fundamentale, în conformitate cu rezoluția Parlamentului pe această temă;
 3. își exprimă profunda îngrijorare cu privire la abuzurile, infracțiunile și atacurile mortale care sunt comise în continuare împotriva jurnaliștilor și a lucrătorilor din domeniul media în statele membre; invită insistent statele membre să facă tot posibilul pentru a preveni astfel de violențe, pentru a asigura responsabilizarea și a evita impunitatea, precum și pentru a garanta accesul victimelor și familiilor acestora la căi de atac corespunzătoare; invită, de asemenea, statele membre să implementeze integral Recomandarea CM/Rec(2016)4 a Consiliului Europei privind protecția jurnalismului și siguranța jurnaliștilor și a altor actori din domeniul media;
 4. invită statele membre să creeze și să mențină, în drept și în fapt, un mediu de siguranță și securitate pentru jurnaliști și pentru ceilalți actori din domeniul media, care să le permită să își desfășoare activitatea în condiții de independență deplină și fără

interferențe nejustificate – cum ar fi amenințarea cu violența, hărțuirea, presiunea financiară, economică și politică, presiunea de a face publice surse și materiale confidențiale și supravegherea direcționată; subliniază că este important să se țină seama de dimensiunea de gen atunci când se ia în considerare luarea unor măsuri pentru siguranța jurnaliștilor;

5. subliniază importanța asigurării unor condiții de muncă adecvate pentru jurnaliști și lucrătorii din domeniul media, cu respectarea deplină a cerințelor Cartei drepturilor fundamentale a UE și ale Cartei sociale europene, ca un mijloc de evitare a presiunii interne și externe nejustificate, a dependenței, a vulnerabilității și a instabilității, și, prin urmare, a riscului autocenzurii; subliniază faptul că jurnalismul independent nu poate fi garantat și promovat numai de piață; invită, prin urmare, Comisia și statele membre să promoveze și să elaboreze noi modele economice, sustenabile din punct de vedere social, care să aibă ca obiectiv finanțarea și susținerea unui jurnalismului de calitate și independent;
6. își exprimă, din nou, preocuparea cu privire la efectele negative și descurajante ale dispozițiilor de drept penal privind calomnia asupra dreptului la libertatea de exprimare, la libertatea presei și la dezbaterile publice – instrumente care exercită o presiune asupra jurnaliștilor și care sunt în esență concepute pentru a proteja personalitățile publice împotriva criticilor; își reiterează apelul de a elimina, fără întârziere, orice dispoziție de drept penal privind calomnia și de a o înlocui cu dispoziții adecvate de drept civil, evitând totodată măsurile și sancțiunile excesiv de punitiv;
7. consideră că participarea la procesele democratice se întemeiază, în primul rând, pe accesul efectiv și nediscriminatoriu la informații și cunoștințe; solicită UE și statelor sale membre să elaboreze politici adecvate pentru realizarea accesului universal la internet și să recunoască accesul la internet – inclusiv neutralitatea rețelei – ca drept fundamental;
8. subliniază rolul important pe care media independentă și pluralistă îl joacă în dezbaterile politice și în dreptul la informații pluraliste, atât în timpul mandatelor electorale, cât și în perioadele intermediare; subliniază necesitatea de a garanta pe deplin tuturor actorilor politici posibilitatea de a se exprima, indiferent de gradul lor de reprezentativitate instituțională;
9. solicită statelor membre și Comisiei să nu adopte măsuri inutile, care să limiteze arbitrar accesul la internet și exercitarea drepturilor fundamentale ale omului sau să controleze comunicațiile publice, cum ar fi adoptarea unor dispoziții represive privind înființarea și funcționarea mijloacelor/site-urilor media, impunerea arbitrară a stării de urgență, controlul tehnic asupra tehnologiilor digitale – adică blocarea, filtrarea, bruierea și închiderea spațiilor digitale – sau privatizarea de facto a măsurilor de control, prin exercitarea unor presiuni asupra intermediarilor pentru a acționa în vederea restricționării sau a ștergerii conținutului online; solicită, de asemenea, UE și statelor membre să prevină adoptarea unor astfel de măsuri de către operatorii privați;
10. subliniază că orice măsură care restricționează conținutul online ar trebui adoptată numai în circumstanțe bine definite și sub supraveghere judiciară strictă, în conformitate cu standardele internaționale, cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și cu articolul 52 din Carta drepturilor fundamentale a UE;

11. regretă domeniul larg de aplicare al Codului de conduită privind combaterea discursurilor ilegale de incitare la ură în mediul online, promovat de Comisie, precum și marja mare de manevră acordată întreprinderilor private pentru a stabili ceea ce constituie o „ilegalitate”, fapt care ar putea conduce la cenzură și la restricții arbitrare asupra libertății de exprimare;
12. reafirmă faptul că anonimatul și criptarea sunt instrumente esențiale pentru exercitarea drepturilor și libertăților democratice, pentru promovarea încrederii în infrastructura și comunicațiile digitale și pentru protejarea confidențialității surselor în jurnalism; solicită Comisiei și statelor membre să nu adopte măsuri inutile și disproporționate care să submineze criptarea și să nu permită sau să faciliteze crearea de uși secrete;
13. recunoaște că noul mediu digital a agravat problema răspândirii dezinformării sau a așa-numitelor „știri false”; reamintește, cu toate acestea, că acest lucru nu este un fenomen nou și nici nu se limitează la sfera online; subliniază importanța unor sisteme eficiente de autoreglementare care să se bazeze pe principiul exactității și al transparenței și care să prevadă obligații și instrumente adecvate privind verificarea surselor și verificarea faptelor;
14. își reiterează apelul adresat Comisiei și statelor membre de a adopta și a pune în practică sisteme adecvate, avansate și cuprinzătoare de protecție a avertizorilor, însușindu-și întru totul recomandările Consiliului Europei și asigurând o monitorizare corespunzătoare a recentelor rezoluții ale Parlamentului din 14 februarie 2017 și 24 octombrie 2017;
15. invită statele membre să adopte și să aplice cadre legislative care să evite concentrarea orizontală a proprietății în sectorul media, pentru a garanta transparența proprietății și a managementului media și pentru a asigura o supraveghere independentă, precum și mecanisme eficiente de asigurarea a conformității, cu scopul de a preveni conflictele de interese, a asigura independența editorială și jurnalistică și a proteja rolul media ca observator public;
16. încredințează Președintelui sarcina de a transmite prezenta rezoluție Consiliului, Comisiei, parlamentelor și guvernelor statelor membre, precum și Secretarului general al Consiliului Europei.

EXPUNERE DE MOTIVE

Prin adoptarea Tratatului de la Lisabona, Uniunea Europeană s-a identificat ca o comunitate de valori în care drepturile omului reprezintă fundamentul. Libertatea de exprimare și de informare este recunoscută pe plan internațional drept unul dintre elementele esențiale ale arhitecturii drepturilor omului și libertăților fundamentale. Aceasta a fost consacrată, printre altele, în Declarația Universală a Drepturilor Omului, în Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și în Convenția europeană a drepturilor omului. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și activitatea desfășurată de mai multe organizații internaționale (ONU, OSCE, Consiliul Europei), au dezvoltat și au clarificat sfera de aplicare al acestora. Articolul 11 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și-a extins formal domeniul de aplicare prin includerea libertății și pluralismului media în sfera sa de protecție. Luate împreună, toate aceste instrumente consolidează o responsabilitate precisă a statelor membre și a Uniunii Europene însăși de a proteja integral acest drept fundamental al omului și, în același timp, de a lua măsuri pozitive, de promovare proactivă a progresului în această privință.

Pe lângă statutul său intrinsec de drept al omului, libertatea de exprimare, alături de pluralismul și independența media, exercită și un rol social fundamental, acționând ca un observator public, protejând cetățenii de abuzurile statelor și ale intereselor private și făcându-i mai capabili să participe activ la viața democratică.

Situația libertății, pluralismului și independenței efective a media față de presiunea politică și interesele economice s-a înrăutățit de la adoptarea Rezoluției Parlamentului European din 21 mai 2013 referitoare la „Carta UE: norme standard pentru libertatea mass-mediei în UE”, după cum se subliniază în constatările din ediția 2017 a clasamentului mondial al libertății presei, publicat de Reporteri fără Frontiere (RSF)¹ și în concluziile raportului de politici al Institutului Universitar European din 2017².

Amenințările la adresa libertății de exprimare și a pluralismului media sunt multiple și cuprind o gamă largă de măsuri, instituite atât de actori statali, cât și de părți private.

Violența, amenințările și presiunile asupra jurnaliștilor

Chiar și în statele membre ale UE, jurnaliștii continuă să fie ținta unor atacuri mortale. Asasinarea jurnalistei malteze Daphne Caruana Galizia reprezintă doar ultimul episod în acest sens. Cu toate acestea, presiunile împotriva jurnaliștilor iau forme diferite și multiple. După cum a subliniat Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, printre acestea se numără amenințările cu violența; incidentele din contextul adunărilor publice; interferențele suspectate din partea actorilor politici; presiunile pentru a divulga surse și materiale confidențiale; interferențele prin intermediul serviciilor de securitate și a serviciilor secrete; precum și presiuni financiare și economice³. Acești factori, împreună cu interferențele politice

¹ Reporteri fără Frontiere (RSF), clasament mondial al libertății presei 2017, *Jurnalismul slăbit de eroziunea democrației*, <https://rsf.org/en/journalism-weakened-democracys-erosion>

² Centrul pentru pluralismul și libertatea media (CMPF), Institutul Universitar European, „Monitorizarea pluralismului media în Europa: Aplicarea Instrumentului de monitorizare a pluralismului media 2016 în Uniunea Europeană, Muntenegru și Turcia”, <http://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/mpm-2016-results/>

³ Agenția pentru Drepturi Fundamentale (FRA), *Violența, amenințările și presiunile exercitate împotriva jurnaliștilor și a altor actori din mass-media în Uniunea Europeană*, Contribuție la al doilea colocviu anual privind

și cu gradul ridicat de concentrare din sectorul media, extind, de asemenea, fenomenul autocenzurii, după cum se arată în Studiul Consiliului European „*Jurnaliști sub presiune: Interferențele nejustificate, teama și autocenzura în Europa*”¹. Deteriorarea condițiilor de muncă și a condițiilor economice din sectorul media ca urmare a crizei economice, precum și apariția unor noi actori internaționali, cum ar fi giganții în domeniul înaltei tehnologii sau platformele de comunicare socială, capabile să domine piața de publicitate online, precum și reducerile bugetare practicate în unele state membre care vizează organismele publice de radiodifuziune, agravează precaritatea și amplifică autocenzura.

Sfera digitală

Tehnologiile digitale au oferit, fără îndoială, instrumente noi și profund transformative de democrație participativă, care au extins sfera digitală într-un mod revoluționar și le-au permis cetățenilor să treacă de la statutul de utilizatori de informații la cel de producători de informații. Riscul de dezinformare implicit, legat de răspândirea virală a conținutului online, de dificultățile privind contestarea și corectarea acestuia în timp, precum și de puterea de cenzură care ar putea fi exercitată de platformele de comunicare socială și de giganții din domeniul tehnologiei, reprezintă reversul acestei evoluții. Cu toate acestea, din perspectiva dreptului internațional, problema „știrilor false” trebuie abordată cu prudență extremă, având în vedere faptul că media tradițională dominantă a fost – și este – la fel de predispusă să difuzeze știri false, precum și că interzicerea „știrilor false” a servit adesea ca instrument de control asupra media și de restricționare a libertății editoriale. Suntem conștienți de faptul că informațiile înșelătoare pot provoca daune grave (distrugerea reputației persoanelor, încălcarea vieții private a acestora), însă restricțiile privind „știrile false” nu reprezintă o soluție. „Adevărul” definitiv și „obiectivitatea” sunt concepte ambigue și periculoase. Obligația de a publica exclusiv rapoarte de un adevăr absolut nu este numai nerealistă, ci și neliberală. În plus, trebuie să ținem cont de faptul că era digitală a făcut ca verificarea faptelor să fie mult mai ușoară decât a fost vreodată în pentru media tradițională: manipularea materialelor digitale poate fi investigată, dacă se dorește acest lucru, iar internetul are la dispoziție instrumentele și oferă infrastructura necesară pentru verificarea surselor și a faptelor. A permite funcționarilor publici să decidă ce este adevărul echivalează cu a accepta că forțele aflate la putere au dreptul de a reduce la tăcere vocile critice. În ceea ce privește „discursurile de incitare la ură” sau „terorismul”, noțiunea de „știri false” este prea vagă pentru a preveni interpretările subiective și arbitrare. Dar nu ar oferi siguranță nici efectuarea acestor evaluări de către entități private, precum Facebook, în locul autorităților publice.

Măsuri naționale și dilema de la Copenhaga

Securitatea națională și lupta împotriva terorismului devin elemente comune pentru statele membre, care conduc la adoptarea unor acte legislative și a altor măsuri cu un impact profund asupra drepturilor omului și a libertăților fundamentale, fapt dovedit de cazul Snowden și jurisprudența relevantă a Curții de Justiție. Legile naționale adoptate recent în diverse state membre, care consolidează competențele de supraveghere acordate forțelor de securitate și de poliție și serviciilor secrete, monitorizarea comunicațiilor și păstrarea datelor cu caracter personal, riscă – în cazul în care nu există garanții și căi de atac legale corespunzătoare – să

drepturile fundamentale – noiembrie 2016, <http://fra.europa.eu/en/publication/2016/violence-threats-and-pressures-against-journalists-and-other-media-actors-european>

¹ Marilyn Clark și Anna Grech, *Jurnaliștii sub presiune – Interferențele nejustificate, teama și autocenzura în Europa*, Editura Consiliului European, 2017

submineze însăși esența dreptului la libertatea de exprimare, precum și alte drepturi fundamentale, cum ar fi, de exemplu, dreptul la viață privată și la protecția datelor.

Măsurile similare, care limitează exercitarea libertății de exprimare și de informare sau funcțiile de bază ale mijloacelor de informare libere și independente, cum ar fi însăși existența dispozițiilor de drept penal privind calomnia, au același potențial de a corupe dezbaterile democratice.

Țările candidate trebuie să dovedească faptul că respectă, în conformitate cu articolul 49 din TUE, valorile UE enumerate la articolul 2 din TUE: o obligație consacrată în criteriile de la Copenhaga. Cu toate acestea, nu există un instrument real al UE care să garanteze respectarea efectivă a drepturilor omului și a statului de drept de către statele membre, cu excepția așa-numitei „opțiuni nucleare” prevăzute la articolul 7 din TUE. Interferențele politice care au avut loc în ultimele decenii, printre altele, în Italia, Polonia, Spania și Ungaria, demonstrează necesitatea unui mecanism instituțional adecvat de monitorizare și de recurs la nivelul UE.

Avertizorii

Semnalarea neregulilor a fost recunoscută la scară largă ca un aspect fundamental al libertății de exprimare și un instrument esențial pentru garantarea transparenței și a responsabilității instituțiilor democratice. Necesitatea unei protecții efective a denunțătorilor a fost invocată în repetate rânduri de mai multe organizații internaționale, cum ar fi Consiliul Europei sau Raportorul special al ONU pentru promovarea și protecția dreptului la libertatea de opinie și de exprimare, precum și de Parlamentul European. Cu toate acestea, rămâne încă de adoptat un cadru comun al UE, iar mai multe state membre nu dispun de un sistem adecvat în această privință.